

اولین همایش علمی بومی سازی منابع آموزشی

زبان های خارجی

«چکیده مقالات»

معاونت آموزشی جهاددانشگاهی
اداره کل برنامه ریزی و توسعه آموزش
آذر ۱۳۹۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسنامه	: جهاددانشگاهی. معاونت آموزشی.
عنوان و نام پدیدآور	: چکیده مقالات اولین همایش بومی سازی منابع آموزشی زبان های خارجی / اداره کل برنامه ریزی و توسعه آموزش.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان جهاددانشگاهی تهران، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۹ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: جهاددانشگاهی - همایش.
شناسه افزوده	: سازمان جهاددانشگاهی تهران.



مجری: سازمان جهاد دانشگاهی تهران

عنوان کتاب: چکیده مقالات اولین همایش بومی سازی منابع آموزشی زبان های خارجی

گردآوری: اداره کل برنامه ریزی و توسعه آموزش

دبیر همایش: دکتر حسین کلانتری خلیل آباد

دبیر علمی همایش: دکتر قدرت حاجی رستملو

دبیر اجرایی همایش: شکوفه السادات میرعربشاهی

همکاران: زهرا حبیبی، ارسلان انجمن آذری، جلیل مؤید، مهدیه اعظمی نژاد، علیرضا کریمی

ناشر: سازمان جهاددانشگاهی تهران

شمارگان: ۱۵۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳

تاریخ انتشار: آذر ماه ۱۳۹۳

تمامی حقوق این اثر متعلق به معاونت آموزشی جهاددانشگاهی است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹.....	مقدمه
۱۰.....	ضرورت‌های فرهنگی بومی‌سازی تولید منابع آموزشی زبان‌های خارجی دکتر قدرت حاجی رستم‌لو
۱۱.....	ضرورت‌های آموزشی بومی‌سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی در ایران معصومه نوری، مسعود شهرجردی
۱۲.....	بررسی و آسیب‌شناسی تجارب بومی‌سازی کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی در ایران و کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا ارسلان انجمن آذری
۱۳.....	بررسی تجارب تولید منابع آموزش زبان‌های خارجی در داخل و خارج کشور دکتر عبدالمجید گلجانی امیرنخیز، علیرضا عبدالهی
۱۴.....	نمونه‌هایی از بومی‌سازی کتاب‌های زبان انگلیسی در دنیا معصومه نوری، مسعود شهرجردی
۱۵.....	ارزیابی بومی‌سازی آموزش زبان انگلیسی در ایران مریم بزرگری باغ‌بیدی، فاطمه پارساییان
۱۶.....	استفاده از فرهنگ بومی در تدوین محتوای آموزشی مهارت‌های گفتاری، شنیداری و خواندن زبان انگلیسی سپیده حنیفه زاده
۱۷.....	بومی‌سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی: چرا و چگونه؟ حسین رشیدی

- ۱۸..... الزامات بومی سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی
سید علیرضا علوی
- ۱۹..... دغدغه‌ها و راهکارهای بومی سازی منابع آموزشی زبان‌های خارجی
عباس عبدالله پورسیوکی
- ۲۰..... گریزناپذیری بومی سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی
حسین بردوئی، دکتر احسان هادی پور، دکتر اسماعیل جدیدی
- نگاهی اجمالی به سازوکارهای اجرایی طرح بومی سازی منابع آموزش زبان
انگلیسی..... ۲۱.....
سید محمد رضا شاه‌حمادی
- قابلیت اجرای طرح بومی سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی و ارزیابی میزان
رقابت پذیری و موفقیت آن..... ۲۲.....
دکتر عبدالمجید گلجانی امیرخیز، علیرضا عبدالهی
- ۲۳..... تحلیلی بر نگرش دوقطبی به فرهنگ و آموزش زبان انگلیسی
صمد رستم‌زاده، فرهاد حاجی‌علی‌اصغرلو
- ۲۴..... چرایی بومی سازی محتوای کتاب‌های آموزشی زبان انگلیسی
محمد حاجی محمدی، رضیه فلاح
- نگاهی به ضرورت بومی سازی محتوای کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی از
منظر فرهنگی..... ۲۵.....
محمد حاجی محمدی، رضیه فلاح
- ۲۶..... ملازمات و ملاحظات بومی سازی منابع آموزش زبان انگلیسی
الهام پورشفیعی، شیما زارع، رضیه فلاح

- نگاهی اجمالی به مشکلات منابع آموزشی زبان انگلیسی و شیوه تدوین منابع
بومی..... ۲۷
دکتر محمد امیر یوسفی، جلیل موید
- بررسی اجمالی نحوه بومی‌سازی منابع آموزشی زبان های خارجی ۲۸
سعیده جلیلی
- فرهنگ به عنوان بخشی آشکار از آموزش زبان انگلیسی در کشورهای غیر
انگلیسی زبان ۲۹
محمود سعادت نیا

مقدمه

بررسی های انجام گرفته نشان می دهد که به دلایل مختلف تقاضا برای یادگیری زبان های خارجی، به ویژه زبان انگلیسی، در کشورهای در حال توسعه، از جمله ایران، در حال گسترش است. این در حالی است که بر اساس مطالعات انجام گرفته، غربی ها که تقریباً انحصار تولید و نشر تمام منابع آموزشی زبان انگلیسی را در اختیار خود دارند، تلاش می کنند از این بستر برای پیشبرد اهداف فرهنگی و سیاسی خود بهره برداری کنند.

وجود چنین معضلی در حوزه فرهنگی و آموزشی کشور به دغدغه ای برای مسئولین طراز اول نظام، بالاخص مقام معظم رهبری، تبدیل شده است و معظم اله موضوع انتقال سبک زندگی غربی به وسیله کتاب های آموزشی زبان های خارجی را به صراحت برای مسئولین فرهنگی و آموزشی کشور یادآور شده اند. برای پاسخ گویی به ندای مقام معظم رهبری و به منظور عمل به رسالت ذاتی خود، جهاددانشگاهی به عنوان یکی از مهم ترین نهادهای فرهنگی و آموزشی کشور، موضوع بومی سازی تولید منابع آموزش زبان انگلیسی را که در اسناد بالادستی نظام، از جمله در سند چشم انداز به صراحت مورد اشاره قرار گرفته است، را در دستور کار قرار داده و به همین منظور همایش بومی سازی منابع آموزشی زبان های خارجی را به عنوان مرحله اول این فرایند و باهدف اصلی ارزیابی جامع این موضوع در سطح جهاددانشگاهی، جمع بندی نقطه نظرات کارشناسان این نهاد و ارائه آن به سطوح بالاتر تصمیم گیری در کشور به اجرا گذاشته است.

برای برگزاری این همایش، ابتدا، در تاریخ ۹۳/۴/۱۰ فراخوانی در سطح واحدهای مختلف جهاددانشگاهی صورت گرفت که به دنبال آن و به همت کارشناسان این نهاد، سی مقاله به معاونت آموزشی واصل گردید. بعد از ممیزی های انجام گرفته، تعداد بیست مقاله پذیرفته شد و از میان آنها ۱۰ مقاله برای ارائه در همایش انتخاب گردید. در نوشتار حاضر، چکیده مقالات پذیرفته شده ارائه گردیده است که امیدواریم مطالعه آن بتواند گام مثبتی برای تبیین موضوع مورد بحث همایش باشد.

معاونت آموزشی جهاددانشگاهی

اداره کل برنامه ریزی و توسعه آموزش

ضرورت‌های فرهنگی بومی‌سازی تولید منابع آموزشی زبان‌های خارجی

دکتر قدرت حاجی رستم‌لو*

استادیار آموزش زبان انگلیسی دانشگاه امام حسین (ع)، گروه زبان‌های خارجی سازمان تهران

مقاله حاضر امپریالیسم فرهنگی را به عنوان شیوه جایگزین استعمار کهن و امپریالیسم زبانی را به عنوان یکی از ابعاد سه‌گانه امپریالیسم فرهنگی معرفی می‌کند. به رغم تصور برخی از افراد، امپریالیسم زبانی، پدیده‌ای واقعی است که بسیاری از دست‌اندرکاران سیاسی و فرهنگی غرب نیز بر آن اذعان دارند. این نوشتار رویکرد فرهنگی بیشتر منابع آموزش زبان‌های خارجی، به‌ویژه زبان انگلیسی، را در راستای امپریالیسم زبانی ارزیابی می‌کند که هدف آن نفوذ به فرهنگ کشورهای هدف و جایگزینی ارزش‌های ملی و بومی آنها با ارزش‌های غربی است. این موضوعی است که بسیاری از محققان خارجی و داخلی بر آن تاکید کرده‌اند و بررسی‌های نگارنده نیز نشان می‌دهد که بسیاری از منابع آموزشی زبان‌های خارجی، آکنده از آموزه‌های فرهنگی متعارض با فرهنگ ملی و دینی ایران اسلامی ماست. این موضوع نشان‌دهنده ضرورت تجدیدنظر در شیوه‌های تهیه و تدوین منابع آموزشی زبان‌های خارجی و بومی‌سازی تولید این محتواهاست. مقاله در آخر تاکید دارد که در انتخاب و استفاده از هر شیوه جدید و جایگزین، لازم است به همه ملاحظات فرهنگی مربوط به آموزش زبان خارجی توجه شود تا ضمن صیانت از فرهنگ ملی و دینی خود در مقابل فرهنگ غربی، فرایند آموزش زبان‌های خارجی نیز از کارآمدی کافی برخوردار گردد.

کلیدواژه‌ها: امپریالیسم فرهنگی، امپریالیسم زبانی، فرهنگ، آموزش زبان‌های خارجی، زبان انگلیسی.

ضرورت‌های آموزشی بومی‌سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی در ایران

معصومه نوری*

عضو گروه زبان‌های خارجی جهاددانشگاهی واحد استان مرکزی

مسعود شهرجردی**

معاون آموزشی جهاددانشگاهی واحد استان مرکزی

تحقیق حاضر به بررسی و آسیب‌شناسی کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی به کار رفته در ایران از منظر آموزشی می‌پردازد. در این راستا و با تکیه بر مدل ارزیابی استاندارد رزمجو (۲۰۱۰)، این نتیجه حاصل شده است که شاید اهداف تجاری و تلاش برای انتقال یکسویه فرهنگ غربی، اهداف آموزشی این کتاب‌ها را تحت‌الشعاع قرار داده است. به عبارت دیگر، علاوه بر نواقص فرهنگی، که بارها در تحقیقات به آنها اشاره شده، پاره‌ای ایرادات آموزشی هم در این کتاب‌ها به وضوح رؤیت می‌شود. برخی از این نواقص، که در تحقیق حاضر بدان اشاره شده، خود به عنوان دلیلی مطرح شده است که به‌رغم سال‌ها تدریس این کتاب‌ها در مدارس و آموزشگاه‌های ایران، هنوز هم نتایج مطلوب در زمینه آموزش زبان بین‌المللی حاصل نشده است. بر این اساس، شاید لازم باشد در این کتاب‌ها اصلاحات و یا تجدیدنظری صورت گیرد.

کلیدواژه‌ها: عناصر زبانی، مهارت‌های زبانی، تمرین‌ها، راهنمای مدرسان، ملاحظات عمومی، کاربری اجتماعی زبان.

* m_noori135890@yahoo.com

** shahrjerd79@yahoo.com

بررسی و آسیب‌شناسی تجارب بومی‌سازی کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی در ایران و کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا

ارسالان انجمن آذری*

عضو هیئت علمی جهاددانشگاهی، واحد آذربایجان شرقی

یادگیری یک زبان جدید بستگی به عوامل بسیاری از جمله زبان‌آموزان، مدرسان، شرایط محیطی، هدف از یادگیری و یا آموزش، و مهم‌تر از همه کتاب‌های درسی دارد. در این بین، کتاب‌های آموزشی به عنوان یک عنصر کلیدی در بیشتر برنامه‌های آموزش زبان محسوب می‌شود و برای اکثر مدرسان زبان، پایه و اساس ارائه محتوای دروس، ایجاد تعادل در تدریس مهارت‌ها و همچنین انواع تمرینات زبانی (که فراگیران طی فعالیت‌های کلاسی انجام می‌دهند) به شمار می‌رود. این مقاله به بررسی و آسیب‌شناسی کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی بومی تدوین و یا نوشته شده در ایران و کشورهای دیگر می‌پردازد. بررسی گام‌های برداشته شده در این زمینه، نشان می‌دهد که در صورت برنامه‌ریزی دقیق و داشتن تیم مجرب کارشناسی و برطرف نمودن نقاط ضعف کتاب‌های جاری، در کارهای جدید می‌توان به تدوین یک دوره آموزشی کارآمد و منطبق بر موازین فرهنگی بومی امیدوار بود.

کلیدواژه‌ها: رویکرد آموزشی، بومی‌سازی کتاب‌های زبان انگلیسی، توازن محتوای آموزشی.

بررسی تجارب تولید منابع آموزش زبان های خارجی در داخل و خارج کشور

دکتر عبدالمجید گلجانی امیر خیز*

عضو هیئت علمی دانشگاه غیرانتفاعی سهروردی قزوین

علیرضا عبدالهی**

عضو گروه زبان های خارجی جهاددانشگاهی واحد استان قزوین

به منظور تولید محتوای بومی سازی شده، نگاهی متخصصانه به کتاب های موجود در بازار می تواند ایده های بدیعی را به مولفان داخل کشور بدهد تا ضمن استفاده از آنها قادر باشند نکات منفی و نامتجانس را شناسایی و در رفع آنها اقدام کنند. در این مقاله، منابع زبانی آموزشی که در داخل کشور تدریس می شوند به سه دسته تقسیم می گردند: منابع تولید شده در خارج از کشور، منابع تولید شده در داخل کشور و کتاب های دانشگاهی تولید شده در ایران که بیشتر به منظور انگلیسی با اهداف ویژه (ESP) توسط انتشارات سمت و دانشگاه پیام نور و... نوشته شده اند. با توجه به اهداف مشخص شده در جهاددانشگاهی به منظور بومی سازی کتاب های آموزشی و مقابله با مقوله «تهاجم فرهنگی»، این مطالعه به بررسی دسته بندی اول و دوم می پردازد. نتایج مطالعات انجام شده، نشان می دهد که کتاب های دسته اول از لحاظ فنی کیفیت زبانی بالایی دارند؛ اما عناصر فرهنگی بیگانه، بالاخص آمریکایی و انگلیسی و آسیای شرقی در آنها تبلیغ شده است. در دسته بندی دوم، کتاب های کانون زبان توانسته است با نیازسنجی دقیق از گروه سنی کودک و نوجوان به منظور موفقیت در آزمون کنکور، مخاطب گسترده ای را جذب نماید؛ اما مکالمه، ایجاد ارتباط و سہمزدایی فرهنگی در کتاب های موجود در بازار مورد توجه قرار نگرفته است.

کلیدواژه ها: منابع آموزشی، عناصر فرهنگی بیگانه، مکالمه و ایجاد ارتباط، سہمزدایی فرهنگی.

* goljanim@gmail.com

** abdollahi.email@gmail.com

نمونه‌هایی از بومی‌سازی کتاب‌های زبان انگلیسی در دنیا

معصومه نوری*

گروه زبان‌های خارجی جهاددانشگاهی واحد استان مرکزی

مسعود شهرجردی**

معاون آموزشی جهاددانشگاهی واحد استان مرکزی

تحقیق حاضر به ارزیابی تجربیات برخی کشورها در زمینه بومی‌سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی می‌پردازد. ابتدا، ضرورت وجود منابع آموزشی در کلاس درس زبان انگلیسی و ضرورت آموزش آنها در یک بافت مناسب مورد بررسی و تاکید قرار می‌گیرد. سپس، با تکیه بر نظریات کاجرو و فیلیپسون، تجربیات کشورهای موفق در این زمینه ارائه می‌گردد تا به مدرسان و فراگیران در راستای معضل امپریالیسم زبانی و دموکراسی زبانی کمک شود. در انتها نتیجه‌گیری می‌شود که زبان بین‌المللی، دارای خاص هیچ کشوری نبوده و در مالکیت تمام کشورهایی است که آن را به عنوان زبان بین‌المللی مردم خود انتخاب کرده‌اند.

کلیدواژه‌ها: بومی‌سازی، امپریالیسم زبانی، انگلیسی‌های جهانی.

* m_noori135890@yahoo.com

** shahrjardi79@yahoo.com

ارزیابی بومی سازی آموزش زبان انگلیسی در ایران

مریم برزگری باغ بیدی*

مریی جهاد دانشگاهی، واحد یزد

فاطمه پارسایان**

مریی جهاد دانشگاهی، واحد یزد

بومی سازی زبان انگلیسی، فرایند تطبیق آموزش با واقعیت های جامعه بومی است که به منظور اجتناب از آسیب های فرهنگی و تسهیل آموزش زبان صورت می گیرد. مقاله حاضر بر این نکته تاکید دارد که یادگیری یک زبان خارجی ضرورتاً به معنای یادگیری همه مولفه های فرهنگی آن زبان نیست؛ چرا که در صورت آموزش تمام ابعاد فرهنگی زبان مبدأ، فرایند یادگیری زبان می تواند با تهاجم فرهنگی همراه شود. بنابراین، مهم ترین محورهای بومی سازی در قلمرو بومی سازی مذهبی، فرهنگی، آداب و رسوم، ادبیات و مانند آن صورت می گیرد. مهم ترین پیامدهای مثبت بومی سازی عبارتند از: مقابله با تهاجم فرهنگی، تسهیل یادگیری زبان انگلیسی از طریق تبدیل متون و تصاویر نا آشنا به متون و تصاویر آشنا برای نو آموز، تقویت فرهنگ بومی و قومیت ها و پر کردن خلأ های بین نسلی. از سویی، مهم ترین آثار منفی بومی سازی نیز که ناشی از افراط در بومی سازی است، عبارتند از: نابودی فرهنگ بومی با ایجاد حصار پیرامون آن و اتخاذ سیاست تدافعی، محروم شدن جامعه از شیوه های نوین آموزشی در اثر نا آشنایی با وسایل نوین ارتباطی، محروم کردن جامعه بومی از بخش اعظم دانش در سایر کشورها و نیز عدم آشنایی با شخصیت ها و اندیشه های مثبت جهانی.

کلیدواژه ها: بومی سازی، تعامل فرهنگی، تهاجم فرهنگی، فرهنگ و آموزش.

* Azadeh1980@yahoo.com

** Aeliya44@yahoo.com

استفاده از فرهنگ بومی در تدوین محتوای آموزشی مهارت‌های گفتاری، شنیداری و خواندن زبان انگلیسی

سپیده حنیفه زاده*

دانشجوی دکتری آموزش زبان انگلیسی، پژوهشگاه ابن سینا جهاددانشگاهی

موضوع چالش برانگیز درباره روش‌های مناسب بومی‌سازی منابع آموزشی به طریقی که زبان‌آموزان دوره از آن منتفع گردند و علاوه بر آن، اهداف دوره همان‌طور که پیش‌بینی شده به سرانجام برسد، تاکنون مسئله‌ای بوده که صاحب‌نظران، مدرسان و طراحان مفاد درسی همواره با آن درگیر بوده‌اند. در مقاله حاضر، پژوهشگر به شرح و تفسیر برخی شیوه‌های استفاده از فرهنگ بومی در تدوین محتوای آموزشی مهارت-های گفتاری، شنیداری و خواندن زبان انگلیسی پرداخته است. در انتها، این‌گونه نتیجه‌گیری می‌کند که برای بومی‌سازی کتاب‌های آموزشی زبان، بهترین ارزیابی شامل اخذ نظرات زبان‌آموزان و تحلیل بازخورد آنها نسبت به کتاب‌های آموزشی است. همچنین می‌توان از پرسشنامه به منظور کسب نگرش زبان‌آموزان درباره میزان بهینه برای بومی‌سازی مطالب در بخش‌های مختلف کتاب‌ها بهره گرفت. این روش، تکنیکی بسیار سودمند در جمع‌آوری اطلاعات در زمینه نگرش زبان‌آموزان محسوب می‌شود و کاربران اصلی یافته‌های جدید، تدوین‌کنندگان کتاب‌ها و مدرسان زبان انگلیسی هستند.

کلیدواژه‌ها: بومی‌سازی، مهارت گفتاری، مهارت شنیداری، مهارت خواندن، کتب درسی.

بومی سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی: چرا و چگونه؟

حسین رشیدی*

گروه زبان های خارجی جهاددانشگاهی واحد کرمانشاه

فرهنگ یکی از پیچیده ترین مسائل در تدریس زبان های خارجی، به طور اعم و زبان انگلیسی، به طور اخص است. بسیاری از متولیان آموزش همواره در این فکر بوده اند که چگونه زبان های خارجی را بدون تأثیرپذیری فراگیران از فرهنگ مربوط به آنها آموزش دهند. بنابراین، موضوع بومی سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی در این راستا پیگیری شده است. در این زمینه، مقاله حاضر ضمن بررسی ارتباط زبان و فرهنگ، می کوشد ابتدا، به ارزیابی کتاب های زبان انگلیسی مدارس به عنوان یکی از منابع آموزشی بومی سازی شده بپردازد. سپس، چرایی و چگونگی بومی سازی، مطالعه و بررسی می شود. در انتها، ابزارها و الزامات بومی سازی در حد مقدمات مقاله معرفی می گردد.

کلیدواژه ها: بومی سازی، زبان انگلیسی، فرهنگ، منابع آموزشی.

الزامات بومی‌سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی

سید علیرضا علوی*

مربی پژوهش جهاددانشگاهی واحد خوزستان

توسعه کاربرد زبان انگلیسی یکی از ملزومات مهم حضور موثر کشورهای مختلف از جمله ایران در عرصه‌های بین‌المللی است. توجه هدفمند به آموزش زبان‌های خارجی به منظور تحول کیفی در آن و بومی‌سازی و تدوین برنامه‌های درسی و محتوای آموزشی در زمینه آموزش زبان‌های خارجی با توجه به فرهنگ اسلامی، از جمله اقدامات ملی است که در نقشه جامع علمی کشور نیز بر آن تأکید شده است. این مقاله با طرح پنج پرسش که عبارت‌اند از: «آیا می‌توان یک زبان را بدون انتقال فرهنگ آن به فراگیران آموزش داد؟ آیا انتقال فرهنگ زبان خارجی، می‌تواند باعث تضعیف فرهنگ بومی فراگیران شود؟ آیا امکان آموزش زبان انگلیسی بدون انتقال فرهنگ بومی زبانان آن وجود دارد؟ برای بومی‌سازی منابع آموزش زبان انگلیسی چه الزاماتی باید رعایت شود؟ و در نهایت جهاددانشگاهی می‌تواند چه نقشی در بومی‌سازی منابع آموزش انگلیسی ایفا نماید؟»، به بررسی الزامات بومی‌سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی پرداخته است، امری که امکان تحقق آن وجود دارد و جهاددانشگاهی به عنوان نهادی انقلابی با هویت اسلامی و برخوردار از منابع انسانی متعهد و کارآمد، می‌تواند محوریت آن را بر عهده بگیرد.

کلیدواژه‌ها: زبان انگلیسی، فرهنگ، نقشه جامع علمی کشور، بومی‌سازی، جهاددانشگاهی.

دغدغه‌ها و راهکارهای بومی سازی منابع آموزشی زبان های خارجی

عباس عبدالله پور سیوکی*

عضو هیئت علمی جهاددانشگاهی، واحد مشهد

امروزه، تقریباً تمامی محافل علمی و زبان شناسی بر ضرورت آموزش زبان های خارجی به ویژه زبان انگلیسی به عنوان یک زبان بین المللی تأکید دارند. در این میان، آموزش زبان های خارجی دغدغه ها و نگرانی هایی را نیز به همراه داشته است. علت این نگرانی ها هدف گذاری های سیاست گذاران غربی است که تلاش می کنند از منابع آموزش زبان برای القاء ارزش های فرهنگی و سبک زندگی خود استفاده کنند. آموزش زبان های خارجی به شیوه صحیح و در عین حال جلوگیری از آفت ها و آسیب های ناشی از آن از ضروریات غیر قابل انکار است. یکی از راهکارهای مطرح شده در این زمینه، بومی سازی محتوای آموزشی کتاب های درسی زبان است. در این مقاله سعی گردیده است با مطالعه تطبیقی پژوهش های صورت گرفته در داخل و خارج از کشور راهکارهای عملی بومی سازی ارائه شود. بر اساس این مطالعات، بومی سازی محتوای آموزشی با در نظر گرفتن نکات مثبت و منفی اقدامات پیشین در این زمینه امکان پذیر است.

کلیدواژه‌ها: بومی سازی، روش تدریس، استعمار فرهنگی.

گريز ناپذيري بومي سازي منابع آموزشي زبان انگليسي

حسين بردوئي *

كارشناس ارشد زبان انگليسي، گروه زبان هاي خارجي واحد فارس

دكتور احسان هادي پور **

عضو هيئت علمي جهاددانشگاهي واحد فارس

دكتور اسماعيل جديدي ***

عضو هيئت علمي جهاددانشگاهي واحد فارس

با توجه به نياز فزاينده جامعه به دسترسي به اطلاعات جديد، آموزش زبان هاي خارجي به عنوان شاخه اي مهم از علوم انساني در كانون توجه قرار دارد؛ اما در اين رهگذر بايستي همواره به خاطر داشت كه هويت ملي - مذهبي فراگيران زبان هاي خارجي دستخوش تغييرات نگرده. در مقاله حاضر، ضمن تاكيد بر اين موضوع، اصلاح كتاب هاي آموزش زبان و حتي تاليف اين گونه منابع اجتناب ناپذير ارزيايي شده است. همچنين، گفته شده است كه اين فرايند بايد به شكل نظام مند و مطابق با استانداردهاي روز جهاني انجام پذيرد تا نه تنها مانع از فرايند يادگيري و آموزش نگردد، بلكه با ايجاد جذابيت هاي لازم آن را تسهيل كند. اين امر مي تواند از انتقال و القاء فرهنگ و ايدئولوژي بيگانه در كشور جلوگیری نماید، به علاوه مي توان آن را در سطح بين المللي به كار بست، به گونه اي كه معرف فرهنگ و ايدئولوژي غني يراني - اسلامي باشد.

كليدواژه ها: آموزش زبان، منابع آموزش زبان، هويت ملي - مذهبي، فرهنگ.

* Hobord2000@yahoo.com

** e.hadipour@gmail.com

***esmaeil.jadidi@yahoo.com

نگاهی اجمالی به سازوکارهای اجرایی طرح بومی سازی منابع آموزش زبان انگلیسی

سید محمدرضا شاه احمدی*

دانشجوی دکتری آموزش زبان انگلیسی، گروه زبان های خارجی جهاد دانشگاهی قم

مقاله حاضر، از میان متعلقات متعدد طرح بومی سازی منابع آموزش زبان انگلیسی، به بررسی اجمالی سازوکارهای اجرایی آن در ایرن می پردازد. در باب قابلیت اجرای طرح، توان بالقوه و امکان عملی بودن این طرح از یکسو و وجود شرایط تولید منابع به صورت بومی سازی شده از سوی دیگر، و در باب الزامات اجرایی، به سازوکارهای عملیاتی طرح پرداخته می شود. نتیجه مباحث فوق مبین این واقعیت است که بومی سازی منابع آموزش زبان انگلیسی وظیفه یک کارگروه متشکل از مدرسان مجرب زبان، اساتید دانشگاه، برنامه ریزان و تدوینگران منابع آموزشی آگاه بر محیط، سابقه و چشم انداز آموزش زبان انگلیسی در ایران، و گویشور زبان خارجی است که بایستی از تخصص در آموزش زبان خارجی و مبانی تدوین منابع آموزشی است برخوردار باشند.

کلیدواژه ها: بومی سازی، آموزش زبان خارجی، تدوین منابع آموزشی.

قابلیت اجرای طرح بومی سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی و ارزیابی میزان رقابت پذیری و موفقیت آن

دکتر عبدالمجید گلجانی امیرخیز*

عضو هیئت علمی دانشگاه غیر انتفاعی سهروردی قزوین

علیرضا عبدالاهی**

عضو گروه زبان های خارجی جهاددانشگاهی واحد استان قزوین

با توجه به رویکرد کتاب های آموزشی زبان انگلیسی برای «تغییر سبک زندگی ایرانی اسلامی به سبک زندگی غربی»، ضرورت بومی سازی منابع آموزشی آن بیش از پیش احساس می شود. برای این منظور، مقاله حاضر شش مرحله برای اجرای آن پیشنهاد می کند. مرحله اول (انجام مطالعات اولیه)، شامل مقدمات، مباحث فنی، مباحث محتوایی، مباحث هنری، منابع کمک آموزشی و مباحث نهایی است. مرحله دوم، عبارت از انجام نیازسنجی و نظرسنجی از معلمان و زبان آموزان در سطح کشور است. مرحله سوم، تدوین نمودار موضوعی و محتوایی کتاب های است. مرحله چهارم، تدوین نمونه درس و پیاده سازی آن به صورت آزمایشی را در بر دارد. مرحله پنجم، شامل نگارش نهایی دروس بر اساس بازخوردهای به دست آمده است و مرحله ششم، تولید محتوای کمک آموزشی را در بر دارد. در خصوص میزان رقابت پذیری این منابع می توان به عوامل متمایز کننده ای مانند بهره گیری از دستاوردهای الکترونیکی، آگاهی اساتید ایرانی از نیازهای فراگیران در داخل کشور، ارزیابی کتاب های موجود در داخل کشور و مرتفع کردن مشکلات این کتاب ها اشاره کرد که می توانند نقش بسزایی در مقبولیت آن در بازار داشته باشند.

کلیدواژه ها: بومی سازی، رقابت پذیری، نیازسنجی، خلأ فرهنگی، ارزش های بومی و فرهنگی.

* goljanim@gmail.com

** abdollahi.email@gmail.com

تحلیلی بر نگرش دوقطبی به فرهنگ و آموزش زبان انگلیسی

صمد رستمزاده*

مدرس و کارشناس ارشد زبان و ادبیات انگلیسی، گروه زبان های خارجی جهاددانشگاهی واحد ارومیه

فرهاد حاجی علی اصغرلو**

مدرس و کارشناس ارشد آموزش زبان انگلیسی، گروه زبان های خارجی جهاددانشگاهی واحد ارومیه

مقاله حاضر به بررسی رابطه بین زبان و فرهنگ در آموزش زبان انگلیسی به عنوان زبان دوم/خارجی می پردازد. در این راستا، تجربه کیفی دو کشور ترکیه و ژاپن در تدوین کتاب های آموزش زبان بومی و میزان موفقیت آنها از دو منظر انتقال اطلاعات از طریق آموزش مهارت های اصلی زبان و ترویج فرهنگ خودی/بیگانه تجزیه و تحلیل می شود. در این تحقیق، فرهنگ در سه سطح فرهنگ مبدأ، فرهنگ مقصد و فرهنگ بین المللی ارزیابی می شود تا تأثیرپذیری بالای زبان آموزان از محتوای فرهنگی کتاب های تدوین شده برای آموزش زبان انگلیسی و ارائه راهکاری برای تقلیل اثرات نامطلوب فرهنگ های بیگانه (در عین حفظ استانداردهای آموزشی بدون غفلت از ظرفیت های فرهنگی زبان انگلیسی برای انتقال ارزش های مطلوب انسانی در بسترهای مختلف فرهنگی - اجتماعی) مورد واکاوی قرار گیرد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که نگرش دوقطبی به زبان به عنوان یک ابزار ارتباطی صرف، بدون توجه به بار فرهنگی آن، از یک طرف و رویکرد آموزش زبان به عنوان یک ابزار ایدئولوژیک به منظور القاء و ترویج یک سیستم ارزشی و فرهنگی خاص بدون توجه به ساختارها و معیارهای استاندارد آموزشی، از طرف دیگر، در درک ماهیت رابطه زبان و فرهنگ ناکارآمد است. همچنین، نتایج نشان می دهند که در کشور ترکیه به دلیل اتخاذ رویکردی میانی در پرداختن به مقوله زبان و فرهنگ در سه سطح مذکور، بیگانگی فرهنگی، نسبتاً کمینه سازی و تا حدی با تهاجم فرهنگی غرب مقابله شده است؛ این در حالی است که در ژاپن، به دلیل اتخاذ رویکرد دوقطبی، کتاب های آموزش زبان از غلظت فرهنگ غربی بالایی برخوردار هستند.

کلیدواژه ها: زبان انگلیسی، فرهنگ مبدأ، فرهنگ مقصد، فرهنگ بین المللی.

* smdrostamzadeh@yahoo.com

** farhad_asgharlou@yahoo.com

جرایی بومی سازی محتوای کتاب‌های آموزشی زبان انگلیسی

محمد حاجی محمدی*

عضو هیئت علمی، مربی دانشگاه علم و هنر واحد یزد

رضیه فلاح**

عضو هیئت علمی، استادیار دانشگاه علم و هنر واحد یزد

زبان انگلیسی و آموزش آن اگرچه همواره به عنوان وسیله‌ای کارآمد در عرصهٔ ارتباطات بین‌المللی مطرح شده است، می‌تواند به ابزاری پنهان در تهاجم فرهنگ غرب تبدیل شود. در این مقاله تلاش شده است مصادیق تهاجم فرهنگی از طریق مواد درسی و نتایج آموزش آن ترسیم شود. در این راستا گفته شده است که برای جلوگیری از تهاجم فرهنگی، باید فرهنگ کتاب‌ها بومی‌سازی شود و متونی به بچه‌ها آموزش داده شود که دقیقاً متناسب با فرهنگ ایرانی باشد. باید با استفاده از زبان و ارتباطات، فرهنگ ایرانی را برجسته‌سازی کنیم. باید زبان انگلیسی را در قالب محتوای مطالب درسی خودمان وارد کنیم. زبان انگلیسی را به نفع فرهنگ خودمان استفاده کنیم. اگر در کتاب‌ها بومی‌سازی زبان انگلیسی رعایت شود آموزش زبان انگلیسی منجر به کسب فرهنگ غربی نمی‌شود. هدف از آموزش زبان انگلیسی باید شناخت ابزار ارتباطی باشد.

کلیدواژه‌ها: ارتباطات بین‌المللی، تهاجم، بومی‌سازی، فرهنگ.

* Aref_2214@yahoo.com

** Rfallah2@gmail.com

نگاهی به ضرورت بومی سازی محتوای کتاب های آموزش زبان انگلیسی از منظر فرهنگی

محمد حاجی محمدی*

عضو هیئت علمی و مربی دانشگاه علم و هنر، واحد یزد

رضیه فلاح**

عضو هیئت علمی و استادیار دانشگاه علم و هنر، واحد یزد

تردیدی نیست که امروزه زبان انگلیسی به زبان علمی و تحقیقاتی دنیا مبدل شده و در عصر حاضر که عصر اطلاعات و ارتباطات است، کلید ورود به دنیای اطلاعات، تسلط به زبان انگلیسی است. مسئله آموزش زبان انگلیسی می تواند هم فرصت و هم تهدید قلمداد شود، فرصت بدین معنا که با آموزش زبان انگلیسی به فرزندان ایران، می توان بستر حضور فعالانه ایرانیان را در جامعه جهانی و زمینه تبادلات علمی و تحقیقاتی آنها را فراهم نمود، همچنین از طریق زبان مشترک، قادر خواهیم بود تعالیم دینی و ادبی خود را به جهان عرضه کنیم. تهدید موجود در بحث زبان آموزی، انتقال فرهنگ یک کشور به وسیله زبان آن کشور و عدم تطابق برخی مقولات فرهنگی جوامع انگلیسی زبان با جامعه اسلامی ما می باشد. اصطلاحاتی در برخی منابع آموزش زبان انگلیسی وجود دارد که مغایر با فرهنگ اسلامی-ایرانی ماست. مقاله حاضرین مسئله را بررسی نموده و پیشنهادهای ارائه داده که یکی از آنها تولید محتوای بومی است.

کلیدواژه ها: زبان خارجی، محتوای بومی، فرهنگ، آموزش زبان انگلیسی.

* Aref_2214@yahoo.com

** Rfallah2@gmail.com

ملازمت و ملاحظات بومی سازی منابع آموزش زبان انگلیسی

الهام پور شفیعی*

مربی زبان جهاد دانشگاهی واحد یزد

شیمای زارع**

مربی زبان جهاد دانشگاهی واحد یزد

رضیه فلاح***

استادیار دانشگاه علم و هنر یزد

زبان انگلیسی که به دلایل گوناگون اکنون یک زبان بین‌المللی محسوب می‌شود، به عامل انتقال فرهنگ غرب تبدیل شده است. بنابراین باید راهکارهایی جست تا بتوان نه تنها از تاثیرات سوء آن کاست، بلکه به گونه‌ای موثر نسبت به ترویج افکار و اندیشه‌های اسلامی دست یافت. مقاله حاضر ضمن بررسی اهمیت یادگیری زبان انگلیسی و ارتباط آن با مقوله جهانی‌سازی، به واکاوی ضرورت بومی‌سازی منابع آموزشی زبان انگلیسی و برخی ملازمت‌های مربوط به آن می‌پردازد و در نهایت نتیجه‌گیری می‌کند که منابع آموزشی زبان انگلیسی نه تنها باید از نظر ظاهری و کیفیت آموزشی برای مخاطب خود جذاب باشند، بلکه باید بتوانند از نظر محتوا با فرهنگ اسلامی به مقابله با نشر فرهنگ غربی بپردازند.

کلیدواژه‌ها: کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی، فرهنگ غرب، زبان، بومی‌سازی.

* poorshafieelham60@gmail.com

** shimazare6969@gmail.com

*** rfallah25@gmail.com

نگاهی اجمالی به مشکلات منابع آموزشی زبان انگلیسی و شیوه تدوین منابع بومی

دکتر محمد امیریوسفی*

عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان و جهاددانشگاهی واحد صنعتی اصفهان

جلیل موید**

مدیر گروه زبان های خارجی جهاددانشگاهی واحد صنعتی اصفهان

کتاب یکی از مهم ترین ابزارهای آموزش و یادگیری در همهٔ زمینه ها خصوصاً در زمینه یادگیری زبان انگلیسی است. به همین منظور ناشران و نویسندگان مختلف در یک رقابت پایان ناپذیر با یکدیگر سعی در افزایش تعداد شمارگان کتاب های خود و معرفی مجموعه های جدید دارند. متأسفانه کتاب های موجود چه از لحاظ فرهنگی و چه از لحاظ فنی مشکلات زیادی دارند؛ به عنوان مثال کتاب های موجود بر اساس نیازهای زبان آموزان نبوده و حتی در بعضی از موارد فاقد مطالب اساسی و مورد نیاز زبان آموزان هستند. همچنین در این گونه کتاب ها سبک زندگی و محتوای فرهنگی ارائه شده در تضاد با فرهنگ غنی کشور است. لذا در راستای بیانات مقام معظم رهبری، در مقاله حاضر ابتدا به مشکلات کتاب های موجود پرداخته و سپس شیوه های اجرایی طرح بومی سازی کتاب ملی آموزش زبان انگلیسی ارائه گردیده است.

کلیدواژه ها: زبان انگلیسی، منابع آموزشی، محتوای فرهنگی، بومی سازی.

* M.Amiryousefi@yahoo.com

** iut@acecr.ac.ir

بررسی اجمالی نحوه بومی سازی منابع آموزشی زبان های خارجی

سعیده جلیلی *

کارشناس ارشد آموزش زبان انگلیسی، گروه زبان های خارجی واحد شهید بهشتی

بومی سازی اغلب به صورت جایگزین کردن فرهنگ ایرانی به جای غربی تعریف شده است. فرهنگ نیز به عنوان یک برنامه کار تعریف می شود که رفتار افراد را در جامعه و در گروه های مختلف کنترل می کند و آنها را قادر می سازد که هنجارهای جامعه ای که در آن زندگی می کنند را بشناسند و تصمیم های درست و سنجیده بگیرند. بنابراین می توان فرهنگ را به مثابه یک روش زندگی تعریف کرد که افراد برای بقا به آن نیاز دارند. در نتیجه اگر بنا باشد به زبان آموزان، زبانی را که در مکان ها و موقعیت های مختلف نیاز دارند آموزش داده شود؛ ناگزیر از آموزش فرهنگ نیز هستیم. در نتیجه می توان گفت جایگزین کردن فرهنگ ایرانی به جای فرهنگ غربی باعث اختلال در روند آموزش زبان خواهد شد و حتی در صورتی که زبان آموز وارد فرهنگ دوم شود - به دلیل عدم آشنایی با سیستم اقتصادی، مذهبی، اجتماعی یا سیاسی کشوری که به زبان مورد مطالعه سخن می گویند- می تواند باعث شوک- های فرهنگی جدی شود. اما ناگفته پیداست که فرهنگ غربی در مواردی کاملاً با فرهنگ ایرانی و اسلامی متفاوت است. محقق در این مطالعه پس از بررسی تحقیق- های مشابه در داخل و خارج کشور به این نتیجه می رسد که باید به جای جایگزین کردن فرهنگ ایرانی به جای غربی، فرهنگ غربی بر فرهنگ ایرانی منطبق شود و این انطباق و تغییر باید باحساسیت و دقت بسیار انجام شود. در این تغییرات سن مخاطبان و نقش معلمان نباید نادیده گرفته شوند.

کلیدواژه ها: فرهنگ، بومی سازی، شوک فرهنگی.

فرهنگ به عنوان بخشی آشکار از آموزش زبان انگلیسی در کشورهای غیر انگلیسی زبان

محمود سعادت نیا*

دانشجوی دکتری آموزش زبان انگلیسی دانشگاه اصفهان
مدیر گروه زبان انگلیسی جهاد دانشگاهی واحد اصفهان

بومی سازی مواد آموزشی خارجی به طور فزاینده ای در حال تبدیل شدن به جزیی ضروری در برنامه ریزی آموزشی می باشد و بدون شک مقوله فرهنگی در این زمینه مسئله ای محوری است. تحقیق حاضر بر مبنای نظریه‌ی هالیدی (۱۹۷۸) در مورد زبان به عنوان یک سیستم علامتی - اجتماعی بر این باور است که زبان و فرهنگ به طور اجتناب ناپذیری از هم ناگسستنی هستند. بنابراین در آموزش زبان های خارجی به طور عام و زبان انگلیسی به طور خاص تعلیم فرهنگ و یا آگاهی فرهنگی بخشی جدایی ناپذیر از فرآیند آموزش خواهد بود. با این وجود به دلیل کاربرد چند فرهنگی زبان انگلیسی که غالباً و در بسیاری از موارد از کشورهای بومی انگلیسی زبان بسیار فاصله گرفته است در فرآیند آموزش فرهنگ و زبان انگلیسی مشکلاتی ایجاد شده است. پژوهش حاضر در قالب مطالعه ای مختصر از فضای آموزشی ایران به پیچیدگی مسایل متنوع مربوط به آموزش زبان انگلیسی و فرهنگ انگلیسی می پردازد. یافته های این تحقیق نشان می دهد که این مشکلات و پیچیدگی ها را می توان با برداشتی مقابله ای از فرهنگ ها و تلاش فراگیران و مدرسان زبان انگلیسی در جهت یافتن یک "جایگاه سوم" (برگرفته از کرامچ ۱۹۹۳) در میان جایگاه فرهنگ خودی و فرهنگ خارجی حل و فصل نمود. بدین گونه امید فراوان می رود آموزش و تبادل بین فرهنگی به طور موفقیت آمیزی در محیط های آموزشی انگلیسی به عنوان زبان خارجی انجام پذیرد.

کلیدواژه‌ها: بومی سازی - آموزش انگلیسی بعنوان زبان خارجی - تبادل بین فرهنگی.